

מסורת הש"ס

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ח.

עין משפט
נר מצוה

ב א מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה ד
קמח עשין לז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד
ס ב טו"ש"פ ח"מ כ"י קב
ספ"ד ז ופ"ן ע"ט
כ"י:
ס ב מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין ז:
ס ד מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין לז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד:
ס ה מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין ז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד:
ס ו מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין ז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד:
ס ז מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין ז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד:
ס ח מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין ז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד:
ס ט מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין ז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד:
ס י מ"י פ"ט מ"ה
מלוה ולוה הלכה א
קמח עשין ז טו"ש"פ ח"מ
כ"י קב ספ"ד:

רבינו הגאון

ואי אמת בשלח הן שפין
חיששה בינונית דרייה
עירית דהא לית ליה
טובה מפנה ודחה בעל
חוב ביבורית. ופרקי
כגון דהוה ליה עירית
ומכרה ותנן אין נפרעין
מנכסים משועבדין בקיום
שיש בני חורין וכו'.
ואמר רבינו ר' אבהו
התניא אחריתי בינונית
ויבורית נזיקין כבינונית
ובעל חוב הכותבת אשה
ביבורית קשין אהרין
כיון ופשוטה היא. רבינא
אמר ביצולא קפליני
דאמר דבר תורה בעל חוב
ביבורית שנאמר בחוק
העמוד וכו' מה דרבו
של ליה להוציא פחת
שבכלים. ומה טעם אמרו
בעל חוב כבינונית שלא
לנעול דלת כפני לוחין.
האי תנא דקתני בעל חוב
כבינונית אית ליה דעולא
דחייב דקתני בעל חוב
ביבורית לית ליה דעולא.
ת"ר מברן לאחור או
לשלישה כו' הוה לו עירית
ויבורית ויבורית ומכרן
לאחור או לשלישה כאחד
כולן נכנסו תחת הבעלים
מגבין לנזקין מן העירית
ולבעל חוב כבינונית
ולכותבת אשה ביבורית
ואקשי"ו אמאי נימא
הנחתי לך מקום לנכות
מפניו ופרקי: כגון שלקח
עירית באחרונה והיינו
טעמא דלא גבו כולוה

ה"ג א"ר וא"ר בשלח היתה לו עירית ומכרה הא דשויא בינונית
דידה כעירית דעלמא הא דלא שויא כו'. והא דקאמר
א"ר וא"ר כגון שלא היטה לו עירית ומכרה וולא בעי למימר
דמרויחו מיירי שלא היה לו כלל דל"כ הוה דמיירי דשויא בינונית
דריה כעירית דעלמא אמאי קרי לה
בינונית אלף ה"ק א"ר וא"ר שלא
היטה לו עירית ומכרה כלומר לא
איירי כשהיטה לו עירית ומכרה אלף
נחמד מיירי שלא היטה לו מעולם
ומדא מיירי כשהיטה לו ועדיין יש
לו ואין לר"ך לאוקמה כשמכר
שום שדה וכגמי מרויחו בשל עולם
הן שמין:

וא"ר בעית אימא א"ר וא"ר כשהיתה
בינונית שלו כבינונית דעלמא.
ולא גרס כעירית דעלמא דכיון דקמי
אשלא היטה לו עירית אמאי קרי
ליה בינונית כיון דהוה עירית דריה
ודעלמא ועוד דל"כ היכי מתוקמא
היא דקתני נזקין וכו"ה כבינונית
בין למ"ד בשלח הן שמין בין למ"ד
בשל עולם הן שמין:
כ"ר א"ר ליה תקנתא דעולא.
דוקא היכא דלית ליה עירית
דהוה הא בינונית עירית לדריה
מזנקט בינונית ויבורית משמע דאי
אית ליה עירית גבי כ"ה כבינונית
וקסברי כיון דלית ליה אלף בינונית
ויבורית ואי דשיך כן טעמא
דאמר כהניקין (בגין מט): מפני מה
כ"ה אין ינו עירית כדי שלא יראה
שדה נאה ודריה נאה למכרו וילמד
אקפו ואלוהו כדי שאגבה אותה בחובי:
כ"ה דרבי של ארם להוציא פחות
שבכלים. אע"ג דשליח כ"ה
היה מוציא לא היה מוציא אלף מה
שלהו נזקין לו:
להוציא פחות שבכלים. וא"ר
אפי' פחות שפחות שבכלים
מייטב הוא דלאמר לעיל כל מילי
מייטב הוא וי"ל כשמוציא כלים דרבי
להוציא הגרוע וכשמוציא קרקע נמי
דרבי להוציא יבורית ועראה הלכה
דכשלו הן שמין דהכי אית ליה לר"י
כמתנות (דף ק:):

כולן נכנסו תחת הבעלים כ"ה אחר זה
כולן גובין מן האחרון אין לו גובה משלפניו
אין לו גובה משלפני פניו מכרן לאחר היכי
דמי אילימא בבת אחת השתא לשלישה
דאיכא למימר חד מינייהו קדים אמרת כולן
נכנסו תחת הבעלים מכרן לאחד מיבעיא
אלא פשיטא בזה אחר זה ומ"ש שלשה
דכל חד וחד אמר ליה הנחתי לך מקום
לגבות ממנו האי נמי אכל חד וחד לימא ליה
הנחתי לך מקום לגבות ממנו הכא במאי
עסקינן יגבו שלקח עירית באחרונה וכן
אמר רב ששת כגון שלקח עירית באחרונה
אי הכי ליתו כולוהו וליוגבו מעירית משום
דאמר להו אי שתקיתו ושקליתו כדיניכו
שקליתו ואי לא מהדרנא שמרא דויבורית
למריה ושקליתו כולוהו מויבורית או הכי
בגוקין

הקודם בשטר גובה מן האחרון תמילה ואם מוקין קדמו גובה מן
האחרון אפי' היא יבורית ואם כה כ"ה אחריו יגבה נמי מן האחרון
אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העירית והאשה
משלפני פניו ואפי' הן עירי עירית:
דאיכא אפי' דחד מינייהו קדים. דאין כותבין שעות
אלא בירושתים:
מברן לאחור בבת אחת מיבעיא. השתא לא אסיק אדעמיה טעמא
דאי שתקת דאפילו כחוב הכל בשטר אחד יכול לנכות
השטר ולהחזיר היבורית לבעלים כאלו לא קנה מעולם:
אי נמי מלוה הכתובה חזרה
כמתנה בשטר דמיא ומייב:
אין לו גובה משלפניו. אומר ריב"א
שאלו כולו כנסת אחת כל
הקודם בשטר גובה מן האחרון תמילה ואם מוקין קדמו גובה מן
האחרון אפי' היא יבורית ואם כה כ"ה אחריו יגבה נמי מן האחרון
אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העירית והאשה
משלפני פניו ואפי' הן עירי עירית:
דאיכא אפי' דחד מינייהו קדים. דאין כותבין שעות
אלא בירושתים:
מברן לאחור בבת אחת מיבעיא. השתא לא אסיק אדעמיה טעמא
דאי שתקת דאפילו כחוב הכל בשטר אחד יכול לנכות
השטר ולהחזיר היבורית לבעלים כאלו לא קנה מעולם:
אי נמי מלוה הכתובה חזרה
כמתנה בשטר דמיא ומייב:
אין לו גובה משלפניו. אומר ריב"א
שאלו כולו כנסת אחת כל

עידים ויבורית נזקין כעירית ובעל חוב וכתובם אשכ בניבורים.
מלאווימא כ"ה ביבורית דלמקן ורבען הוא דמקון ליה כבינונית
משום נעילת דלת לגוין והיכא דלית ליה בינונית לימא לתקנתא:
טעמא בינונית שלו כעירית. דהא מיטב היא לו: ומכרה. לאחר
הלוואה דלישתעבדא ליה בינונית
לכ"ה מקרא צדוד שהיטה עירית
כדו: א"ר וא"ר שלא היטה לו
עירית. ודכ"ע בשל עולם הן שמין:
ולא קשיא כו'. הא דקתני כ"ה
וכתובם אשה ביבורית דשויא בינונית
דריה כעירית דעלמא: א"ר וא"ר
[כגון] שהיטה בינונית שלו כבינונית
דעלמא. ולא היטה לו עירית מתמילה
וכהא פליגי דתנא דמתניתא קמייתא
סבר בשל עולם הן שמין ואמטו להכי
שקל כ"ה כבינונית כעירית ואין
סבר בשל הן שמין. ל"א גרסינן
א"ר וא"ר כגון שהיטה בינונית שלו
כעירית דעלמא ומפרשין ליה הכי
א"ר וא"ר כשהיטה לו עירית ומכרה
וכהא פליגי דתנא דמתניתא קמייתא
סבר בשל הן שמין וכיון דלדריה
הוא בינונית אע"ג דעלמא עירית
מניה משלם ותנא דברייתא ס' סבר
כ"ה בשל הן שמין. ותפוס לשון
ראשון: כדעולא קשיא לגבי. תנא
נחמד לית ליה תקנתא דעולא אלף
נמר קרא אילן ואפילו הוה ליה נמי
עירית דהשתא הוא ליה בינונית
גמורה בין לדריה בין לעלמא אפילו
הכי ס"ל דלשקול כ"ה מויבורית:
מכרן לא' או לג' בני אדם. כיוס א'
וי שיהיה עליו נזקין ומכונה אשה
וכ"ה והוה לו עירית ובינונית ויבורית:
כולן נכנסו תחת הבעלים. נכנסו
הלוקחות כדיו המוכר ומי שלקח
עירית יפרע לנזק ולוקח בינונית
ישלם את החוב ולוקח יבורית את
הכתובה: מן האחרון. דלפי שקלו
קמחי עירית ובינונית מני מדתן להו
הלוקחות לנזקין וכו"ה אלף יבורית
דאמר הנחתי לך מקום לנכות הימנו
ותנן כמתנת גיטין (דף מה): אין
נפרעים מנכסים משועבדים במקום
שיש בני חורין ואפי' הן יבורית דכי
זכון הני מרי קתמי אשמייר יבורית
כני חורין ואע"פ דהדר אידונגא
נמר נכרז אלוינן: אין לו. כדי
סיפוק שלשמן שאין אותו קרקע שיה
כל כך: גובה. המותר משלפניו:
אילימא כנס אחת. בשטר אחד:
השתא לג' דאיכא למימר חד מינייהו
קדים. שיה לקח בנזקק והללו שנים
נפרע ומני למיטען הנחתי לך מקום:
אמרם נכנסו תחת הבעלים. הואיל

תורה אור השלם
1. בחוק העמוד והאיש
אשר אהבה נשאה בו יוציא
אלוף את הגבט
החוקה וברים כו' ר"א

הגהות הגר"א

[א] דריה מר ט"י
דריה כן ט"י. כ"ה בשל
האכרי ט"י דריה בשל
הן שמין ומי כבינונית
לית ליה דעולא ופירוש
ליה כ"ה דאמר כהניקין
מ"מ ט"י כיון שיהיה
כבינונית דעלמא ליה
טעמא ולוקחה דאחרית
ואין קיימא לן טעמא.
(ועבדנא ח"מ ט"י)
ק"מ: [ב] ר"ה ט"ן
ואי"ט ט"י כ"ה כל זה
לשטתם כהניקין י"ג
אלף ליה ה"רף א"כ
לוי דריה מרה נמטה
המתנה כשהיה ויפין שרי"א
(ועמ"ס ריב"ז יורה דעה
ש"ה פ"ק ט"ז):

ואין יוכר בשטר המכר מי לקח ראשון: אלף כזה אחר זה. כג'
ימין: לימא. האי נזקק אחר: הנחתי לך מקום לנכות.
כי הכי דחילו כולוהו נזקק ויבורית: שלקח עירית באחרונה.
דנימא ליה למיטב להו כדינייהו ולא לחלו נזקק עירית: יגבו
מעירית. כלומר מעירית ששאלה נזקקין כ"ה הלוקחות
האוכל שיעבדן עליה: ואי לא מהדרנא לשטר דויבורית
למריה. כי הכי דמהדרו למיגבא מיניה דאין נפרעין מנכסים
משועבדים במקום שיש בני חורין: אי הכי. דמשום האי טעמא הוא:
בגוקין

אי שתקת כו' ואי לא מהדרנא שמרא דויבורית אפריה. אע"ג דכלל הכי אשה גביה מויבורית מ"מ לא מציא למימר ליה לבי מהדר כיון שאין
מפקיע כמה אלף כ"ה לא מצי למימר דלשקול כבינונית מעט דאי שתקת דריה דמפקיע כמו מצי א"ל לבי מהדר דהא השתא נמי
מויבורית אחת רצה לימן לי לך לא פריך בשמין אלף ממקין ולא מצי"ה דפריש הקונטרס ופי' מוספות יבמות לו: ד"ה דאמרן:
דידמי